

Največji slovenski dnevnik v Združenih državah. Velja za celo leto \$5.00 Za pol leta 3.00 Za New York celo leto 6.00 Za inozemstvo celo leto 7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The Largest Slovenian Daily in the United States. Issued every day except Sundays and legal Holidays. 75,000 Readers

TELEFON: 2876 CORTLANDT

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT

NO. 45. — ŠTEV. 45.

NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 24, 1920. — TOREK, 24. FEBRUARJA, 1920.

VOLUME XXVIII. — LETNIK XXVIII.

BESEDILO ZAVEZ. MEMORANDA, KI JE POVZROČIL SEDANJO KRIZO

MEMORANDUM ZANIKUJE ITALIJI PRAVICO DO CELE ISTRE. — PREDLOG Z DNE 20. JANUARJA NAPRAVLJA REKO KOT PROSTO MESTO. — SPORAZUMI SO BAJE NASTALI VSLED VPRAŠANJ, KATERE JE MOGOČE HITRO POJASNITI. PREDSEDNIK SE JE ZAVZEMAL ZA BUFFER-DRŽAVO.

(Poroča E. L. James)

Pariz, Francija, 23. februarja. — Jadranski memorandum, katerega so decembra meseca podpisale Francija, Anglija in Združene države, obrazložuje na dolgo dokeze proti sklepom, ki so vsebovani v sporočilu izročeni Jugoslovanom dne 20. januarja. Takrat je bilo rečeno, da morajo Jugoslovani sprejeti pogoje ali pa bo Londonska pogodba s silo izvedena.

Decembra meseca sta Anglija in Francija podpisali dogovor proti izvršitvi tega, kar je Francija pozneje skušala storiti januarja meseca.

V načrtu, predloženem Jugoslovanom dne 20. januarja, od strani min. pred. Lloyd Georja in Clemenceau, se ustanavlja Reko kot prosto mesto pod Ligo narodov ter jo spoji z Italijo potom tesnega pasu ozemlja ob obali.

Italija dobi tudi celo Istro. Ker bi imela Reka pravico izbrati si svoje lastne diplomatske zastopnike in ker je večina prebivalcev italijanska, je očitno, kako bi bilo prosto in neodvisno stališče mesta.

Memorandum iz decembra meseca pojasnjuje na dolgo vzroke, zakaj bi ne bilo primerno napraviti Reko za prosto mesto ali pa jo zvezati z Italijo potom ozkega pasu ozemlja.

Ta memorandum zanikuje tudi Italiji pravico do cele Istre. Predlog z dne 20. januarja pa dela Reko separatno prosto mesto, jo veže z Italijo ter daje Italiji celo Istro.

Besedilo memoranda, katerega so dne 9. decembra podpisali Clemenceau za Francijo, Sir Grove za Anglijo in Frank Polk za Združene države in katerega so izročili dne 13. decembra v Londonu M. Scialoj, laškemu ministru za zunanje zadeve, se glasi:

Pričeta se je zadnja faza dela, ki je bilo započeto od strani konferenice, da se sklene mir z Nemčijo ter Avstro-Ogrsko. Ostala so pa ozemeljska vprašanja prede okrajev, kjer je stanje negotovosti take narave, da bo lahko napravilo velike škodo bistvenim interesom dežel, ki so pri tem direktno prizadete ter je ob istem času lahko umljivo, da bi se na ta način ogrozilo tudi mir Evrope in sveta.

V pripravljanju, da bi se ta nevarnost le še povečala, če bi bila mirovna konferenca odgojena brez tozadavne rešitve, hočejo zastopniki Združenih držav, Anglije in Francije obrniti pozornost svojega laškega tovariša na nujno potrebo, da je najde rešitev. Vpoštevajo v nadaljnem težkoče na katere je naletela laška vlada, ko se je lotila tega problema, vendar pa je natančno iz istega vzroka, da mora Italija sama kot prva obrazložiti položaj, potem ko je več mesecev študirala vprašanje ter razmišljala o njem.

Prijatelji Italije se smatrajo prikleni prizoriti nov napor, da dosežejo uravnavo, ki bo spravila v soglasje upravljene ambicije ter upravljene zahteve sosednjih držav in istočasno tudi najvišje interese svetovnega mira.

V zvezi s tem je mogoče primerno spomniti se najprej bistvene točke, na katerih se je prišlo do dogovora. To pa je tembolj zaželjivo, sodeč po novejših oficielnih izjavah, kajti očitno so nastali nekateri nesporazumi glede vprašanj, katere je mogoče hitro pojasniti. Istočasno pa tudi lahko obrazložimo črto, katero ponavadi imenujejo črto predsednika Wilsona. Točke, glede katerih obstaja dogovor, so večinoma navedene v ameriskem memorandumu, ki je bil 27. oktobra izročeno laški delegaciji v Parizu.

Prvič: Kar se tiče Avstrije, je predsednik Wilson od pričetka sprejel mejno črto, ki teče od reke Arze do Karavank, črto, ki zelo krbi narodopisno mejo med Italijo in Jugoslavijo in koje sprejem bi imel za posledico, da bi Italija anektirala več kot 300,000 Jugoslovanov. Zemljepisni položaj Italije ter obenem njene gospodarske potrebe, so navajali, da opravičijo to veliko kršenje narodnostnega principa.

Predsednik Wilson, ki je želel dati tem razmislekom važnost, ki jo zaslužijo, je žel naprej ter odobrnil, da se premakne mejo še bolj proti vzhodu tako, da bi dobila Italija Labinj v Istri in to kljub precejšnjemu dodatnemu številu Jugoslovanov, ki bi prišli na ta način pod Italijo.

MOHAMEDANCI OGROŽAJO ANGLIJO.

Enetke, Italija, 23. februarja. Sert je dospela iz Vahodne Indije delegacija mohamedancev. Delegati bodo šli v London, kjer bodo predložili najvišjemu svetu načrte, kako bi se najlažje rešilo turško vprašanje. Delegacija, ki zastopa 70,000 mohamedancev, bo odšla tudi v Ameriko ter prosila predsednika Wilsona, naj vresniči svojo 12. točko, ki se tiče turške suverenitete nad turškimi deli otomanskega cesarstva.

NOVA ZVEZA ZA IZ PLAČEVANJA DENARJA

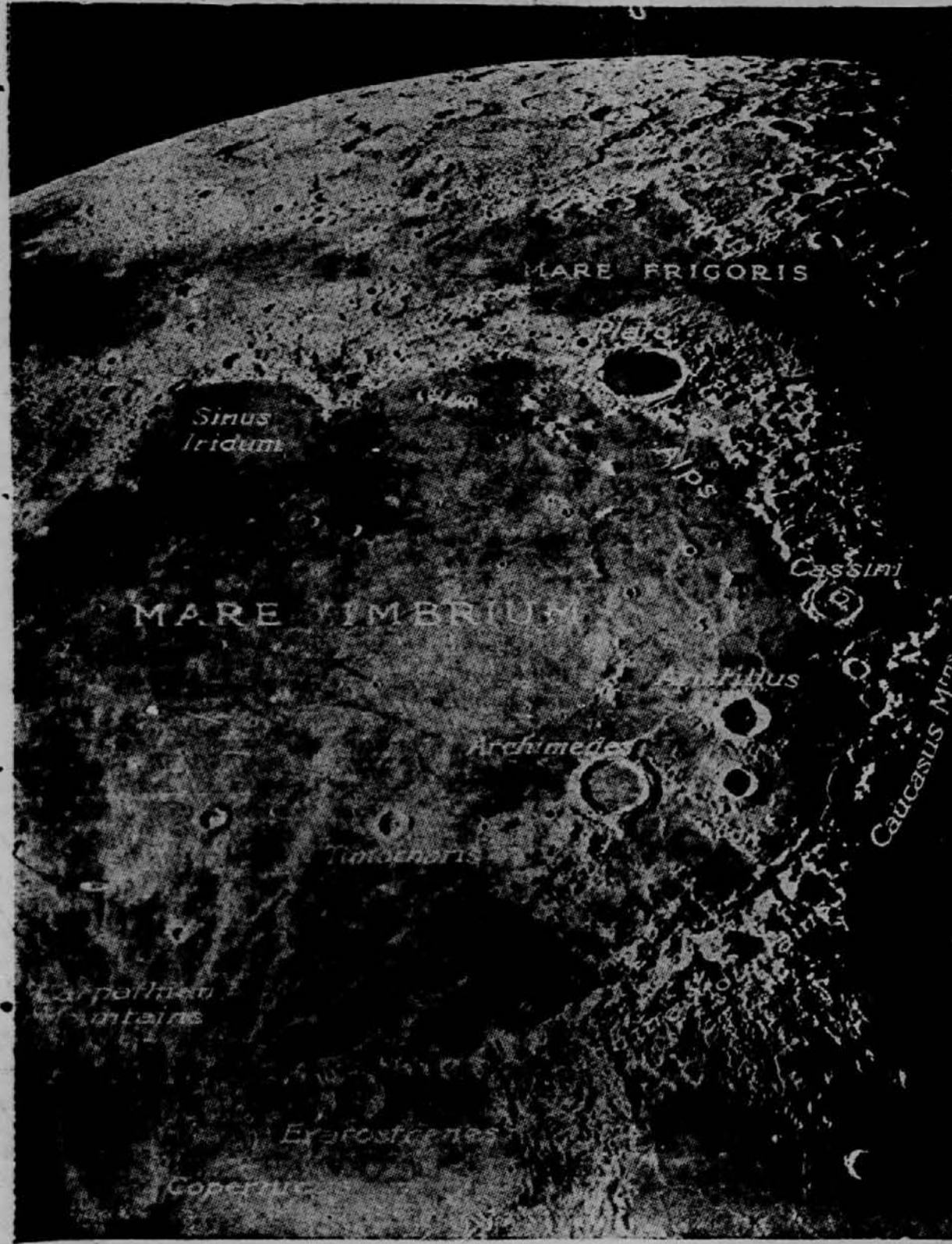
Naše denarne pošiljave razpošilja in izplačuje sedaj po celji Jugoslaviji "Kraljevi poštni čekovalni urad" v Ljubljani; to je tak državni zavod, kakor je bila C. K. poštna hranilnica na Dunaju, ka tera je mnogo let pred svetovno vojno izplačevala naše denarne pošiljave širom avstro-ogrške monarhije. Jamčimo za vsako denarno pošiljavo, toda za nake mogoče zamude v izplačilu, ki bi se povzročile po drugih, brez naše krivde, pa ne moremo prevzeti nikake obveznosti

100 kron	\$1.20	500 kron	\$ 5.00
200 kron	\$2.25	1,000 kron	\$ 9.50
300 kron	\$3.00	5,000 kron	\$47.50
400 kron	\$4.00	10,000 kron	\$95.00

Osnovne dane so veljavne do dne, ko se nadomestijo z drugim Denar nam poslati je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TYDRA FRANK BAKER

FOTOGRAFIJA MESECA.

Tukaj vidite najboljšo fotografijo meseca, kar jih je bilo dosedaj vzeti. Napravljena je bila potom Hookerjevega teleskopa v Mount Wilson observatoriju. Leča teleskopa je debela sto inčev. Da se znanstveniki lažje razumejo, so dali raznim višinam in dolinam na mesecu posebna imena. Nekatere višine morajo biti visoke od 15,000 do 20,000 čevljev.

KAJ ZAHTEVAJO OD SHS ZAVEZNIKI

Besedilo ultimata, ki so ga poslali dne 1. januarja zavezniki Jugoslovanski državi.

Pariz, Francija, 23. februarja. Tukaj je bilo objavljeno besedilo ultimata, katerega so poslali dne 14. januarja zavezniki Jugoslovani.

Ultimatum je naslednje:

Samostojno mesto Reka bo neodvisna država pod jamstvom Lige narodov s pravico, da si izvoli svoje lastne diplomatske zastopnike. Mesto Sušak naj pride v državo SHS. Pristanišče kot celota in železnice, ki imajo svoje iztočišče tam, z vsemi prometnimi zmožnostmi, ki so potrebne za njihov razvoj, bodo izročene Ligi narodov. Liga bo napravila take korake kot jih bo smatrala za primerne v interesu Jugoslovanske države, Ogrske, Transilvanije ter mesta samega. Prosta država bo izginila in meja med Italijo in državo SHS bo naslednja:

- A) Da se zagotovi stik po cesti ob obali v italijansko ozemlje, a se pusti v ožemlju Jugoslavije celo železnico, ki se prične pri Reki ter teče severno preko Postojne, bo od točke, kjer teče železnica z Reke ob obali, speljana meja med obaljo in železnico.
- B) Da se zagotovi zavarovanje Trsta, bo izpremenjena Wilsonova črta v okolici Senožet.
- C) V ostalem pa bo teka meja soglasno z zaznamovano črto na tak način, da bo pustila jugoslovanski deljavi izključno jugoslovanske okraje.

ZGANJARSKA REVOLUCIJA

Okrajni pravdnik je ostro nastopil proti suhaškim agentom. — Sedaj ga hočejo aretirati.

Chicago, Ill., 23. febr. Včeraj se je v Iron River nekaj nenavadnega pripetilo. K nekemu Italjanu so prišli prohibicijski agenti ter mu zaplenili par sodov pijače. Takoj nato je pa okrajni pravdnik McDonough zapovedal svojim stražnikom, naj zaplenjeno blago vzamejo z voza ter ga vrnejo Italjanu, kar se je po precejšnjem prerekanju tudi zgodilo.

Vmes je posegel mestni župan ter postavil na stran prohibicionistov. Ljudje so začeli demonstrirati. Polovica mesta je bila za župana, polovica pa za okrajnega pravdnika.

DENARNE POŠILJAVE V ISTRO, NA GORIŠKO IN NOTRANJSKO.

Izvršajemo denarna izplačila popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro po celi Istri, na Goriškem in tudi na Notranjskem po ozemlja ki je zasedeno po italijanski armadi. Jamčimo ali garantujemo za vsako pošiljavo, toda za nake mogoče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

100 lir	\$ 6.50
300 lir	\$18.75
500 lir	\$30.00
1000 lir	\$60.00

Denar nam poslati je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft. TYDRA FRANK BAKER.

BOJAKI, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA" NAJVEČJI SLOVENSKE DNEVNIK V ZDRŽAVAH.

Okrajni pravdnik je zatrjeval, da nima noben agent pravice priti brez varanta v kako stanovanje ter zapleniti pijačo. Župan je bil pa drugega mnenja.

Danes je odšla od tukaj oborožena sila, da uveljavi prohibicijsko postavo v gorenjem delu miniganskega polotoka.

Prohibicijski ravatelj za centralne države mior Dalrymple se je odpravil s 30. prohibicijskimi agenti v Nagaunah. Odtam bo šel v sosednje kraje ter v Iron County.

Ne mislimo, da bomo naleteli na kak odpor — je rekel pred svojim odhodom. — Če bomo pa

NA TAK NAČIN SE DAJO SLEPARJEM SPELJATI NA LIM

Slovan v St. Louisu se je na lep način iznebil 1450 dolarjev. — Posledica prevelike zaupljivosti.

St. Louis, Mo., 23. februarja. — Tukaj je postal žrtve dveh prefriganih sleparjev 30 let stari O. Kučin, ki ima na št. 629 N. Sarah St. delavnico za popraviljanje čevljev. Izgubil je \$1450.

Soglasno s poročilom policije sta prišla pretekli teden nekega dne krog poldne v delavnico dva možka. Enega je poznal Kučin pod imenom "Jim". Po običajnih govoricah je sporočil Jim čevljarju, da je njegov oče v Denver, Colo. umrl ter mu zapustil premoženje v gotovini \$20,000 z določbo, da naj pripade dedščina neki cerkvi katero mora izbrati Jim kot izvršitelj poslednje volje očeta. Jim je nato izjavil čevljarju, da mu niso znane cerkve in cerkvene razmere v St. Louisu in da mu je nemoogoče izbrati cerkev, kateri bi izročil zapuščino svojega očeta. Želel je, da mu svetuje Kučin v tem oziru ter izjavil, da bo plačal Kučinu sto dolarjev, če bo izpolnjen testament očeta na način kot si ga je slednji želel.

Ko je Kučin obljubil svojo pomoč v tej zadevi, so pričeli govoriti o drugih stvareh in Jim je spravil pogovor na finančne zadeve Kučina ter izvedel, da ima slednji Liberty obveznice in gotov denar deponiran pri West St. Louis Trust Company. Jim je takoj nato izjavil, da ima svoto \$20,000, katero mu je izročil oče, spravljen v Marquette hotelu, kjer on in njegov prijatelj stanujeta. Hotel pa ne smatra za primeren prostor za shranjenje denarja ter izjavil, da je pripravljn spraviti denar v delavnico Kučin, kjer ne bo gotovo nikdo iskal tako veliko svoto pod pogojem, da tudi Kučin vzame svoj denar iz banke ter ga deponira z Jimovim vred v svoji delavnici. Kučina, kjer ne bo gotovo nikdo tem, da se polasti obljubljenih mu sto dolarjev, je bil zadovoljen s predlogom Jima in vsi trije so se nato podali v banko, kjer je dvignil Kučin svoje obveznice ter gotovino v znesku \$400.

Ko so se vrnili v Kučinovo delavnico, je znal Jim slednjega pregovoriti, da mu je izročil bonde in denar. Jim je spravil to v omet ter pozval Kučina, naj gre z njim v Marquette hotel, kjer bo od očeta podedovanih \$20,000 istotako položil v isti omet, v katerem se je že nahajal Lučinov denar. Kučin naj bi na to odnesel omet z denarjem v svoji delavnico ter ga skril tam na primernem mestu.

Trije možje so se odpeljali nato s polnično karo na 18. cesto. Tam je pričel spremljevalec Jima stokati, da mu je slabo ter dal iz raza želji, da se napoti v sosednjo apoteko. Zapustil je voz ter se napotil v lekarno, kamor mu je sledil tudi Jim. Tudi Kučin, kateremu se je pričelo tedaj obnašanje obeh sumljivih dozdevati, je izstopil. Ko pa je stopil v lekarno, ni bilo obeh nikjer. Svoj doživljaj je sporočil policiji in pri policiji so mu obljubili, da bodo skušali najti oba moža. V Marquette hotelu pa niso našli nikogar, ki bi odgovarjal popisu obeh prefrigancev.

naleteli na odpor, smo za vse slučajje dobro pripravljene. Zaenkrat nameravam aretirati okrajnega pravdnika McDonougha, dva šerifa ter vse policijske uradnike v Iron River.

JUGOSLOVANSKI ODGOVOR NA ZAVEZ. ULTIMATUM

Jugoslovani so jasno povedali, zakaj ne morejo sprejeti zavezniškega predloga.

Pariz, Francija, 23. februarja. Sedaj je bil objavljen jugoslovanski odgovor na zavezniški ultimatum.

Odgovor se glasi: Meja med Italijo in Jugoslavijo kot vstanovljena po Wilsonovi črti od Julijskih Alp pa do Raše (Arse) je edina meja, ki odgovarja zemljepisnim strategičnim in gospodarskim razmeram ter je popolnoma v prid Italiji.

To mejo sprejememo, čeprav krši zelo resno princip narodnosti, ker pušča 400,000 Jugoslovanov Italiji. Tako velike žrtve kot jih je doprinesla nobena druga zavezniška država, pa je odobril jugoslovanski narod v interesu dogovora in miru. Aenksija, katere ne more upravičiti nobena stvar, namreč aneksija izključno jugoslovanskega ozemlja preko Wilsonove črte, pa bi predstavljala novo in globoko kršenje principa narodnosti. Imela bi neizogibno za posledico ustvarjenje v notranjosti meje Italije stalnega središča irredentizma, ki bi bil iste narave, kot je bila Italia Irredenta, ki je zahtevala povratek k Italiji in ki je našla tako velikega povdarka v Londonski pogodbi.

Kar se tiče prostora, kjer meji železnica, prihajajoča z Reke na obal, bi v slučaju, da dobi dotični kraj Italija, nastale vsaki dan nepremostljive težkoče z oziroma na kontrolo carine, obrežno službo ter druge slične stvari in to le radi par metrov med morjem ter železnico, ki bi predstavljala jugoslovansko mejo.

Izključno jugoslovanski okrajji niso le oni, ki so na zaznamovani črti zemljevida. Izključno jugoslovanski okrajji so tudi oni, ki leže južno od Senožet proti morju in ki predstavljajo ozemlje v obliki nekakega trikota. Potom odstopa tega ozemlja bi prišlo nadaljnih 60,000 Jugoslovanov pod Italijo.

Obal od Raše pa do Voloske, ki je dolga več kot pet kilometrov, obvladuje reški zaliv i do te obali nima Italija nobene postavne pravice. Na drugi strani pa je reški zaliv za Jugoslavijo bistveni pogoj za obstoj, ker je njen edini gospodarski izhod na morje. Potom odstopa tega ozemlja Italiji bi bilo ločeno od morja vse zaledje obenem z obaljo, ob kateri bi bila izključno jugoslovansko prebivalstvo.

Ne more se dovoliti, da bi imela Reka in Zader pravico izvoliti si svoje lastno diplomatsko zastopstvo. Če bi se kaj takega izvedlo, bi ne bilo to nič drugega kot zakrinkana aneksija.

Hočemo pa še enkrat najbolj obrniti pozornost na dejstvo, da bi bil Zader, ki nima nobenih lastnih neodvisnih sredstev za obstoj, gospodarski uničen, če bi bil kot neodvisna država ločen od ostale Dalmacije, koje administrativno središče je bil že stoletja.

Tudi če pustimo Zadrno najbolj popolno upravno avtonomijo pod varstvom Lige narodov, bi bilo vstanovljenje neodvisne države, ki bi ločilo to mesto od ostale Dalmacije vse prej kot upravičeno. Če pa se bo to neodvisno državo kljub temu ustvarilo, bi morala država SHS dobiti pravico, da spravi iz Zadra dalmatinsko zemljiško posojilno banko, nadalje provincialne administracije, arhive, knjižnice in vse kar spada pod administracijo Jugoslavije.

Resnični junaki kinematografije

KAKO TVEGAJO FOTOGRAFI ZA KINO-SLIKE VSAKI DAN SVOJA ŽIVLJENJA TER JIH TUDI POGOSTO ŽRTVUJEJO, DA NAPRAVIJO PRVE IN NAJBOLJŠE SLIKE O VELIKIH IN VAŽNIH DOGODKIH.

Poroča Edgar B. Hatrick.

Bilo je nekega poletnega popoldne v Grant parku v Chicagu. Velika množina ljudi je obdajala velik zrakoplov, katerega so z vrvmi držali na zemljo. Več izbranih potnikov je že splezalo v gondolo ter zasedlo svoje sedeže za polet preko vetrovnega mesta. Vse je bilo že pripravljeno za polet, ko se je prirnil skozi množico neki fotograf. Zapazil je navidezno prazen prostor v zrakoplovu in ker je zapazil izvanredno priliko, da napravi slike Chicaga iz zraka, je prišel do nenačnega sklepa.

— Kaj pa glede onega sedeža? — je zaklical pilot.

— Allright, le naprej, — se je glasil odgovor in nadaljni fotograf s kamero se je nahajal na krovu zrakoplova.

— Naprej! — je zaklical pilot. Vrvi so popustile in velika zračna ladja se je dvignila ter pričela s svojim poletom preko mesta.

Dvajset minut pozneje je množica v trgovskem delu mesta opozorjena vsled ropotanja pepteljev, pričela zreti proti nebu ter opazovati napredek novega zračnega velikana. Naenkrat pa se je dvignil iz tisoč grl krik groze. Ob strani zrakoplova se je dvignil plamen in za trenutek je bila zračna ladja plamenčasta masa. Za kratek čas je visela ta masa v zraku.

V tem intervalu je več potnikov prišlo za padalne priprave ter poskočilo iz gondole. Eden teh je bil naš fotograf. Ni se padel daleč, ko se je njegov padalnik odprl ter ustavil padanje. Vse je kazalo, da bo rešen, a usoda je sklenila drugače.

Par sto čevljev od tal je prišla neka goreča enjaja zrakoplova v stik s padalnikom. Videti je bilo nadaljni plamen in padalnik se je skočil. Fotograf, Milton Norton, pa je padel v svojo smrt na cesto spodaj.

Povest, kako je padel zrakoplov skozi stekleno streho nekega bančnega poslojca ter ubil preostale potnike ter več ljudi ki so se nahajali v dotičnem poslojcu, je bila pričobena v vseh listih na dolgo in široko.

Tragični konec Nortona, ki je umrl v izpolnjevanju svoje dolžnosti, pa nam nudi pogled na čine junakov kinematografije, — mož, kojih delo je zabava na milijone ljudi vsaki dan, kojih imena in obrabi pa niso znani občinstvu in splošnem. Vsaki dan so ti fotografi deležni doživljanj, ki potrebujejo veliko mero odločnosti ter železnih živcev.

Cela armada teh žurnalističnih vojakov, raztresenih po celim svetu, predstavlja silo International Film Service, ki izdaje dnevne novice iz celega sveta. Doživljaji teh vojakov so številni, nekateri razburljivi, drugi komični in pogosto tudi tragični, a vsi ti doživljaji predstavljajo delo "enega dneva".

Drznosti in bistroumnosti nekega takega fotografa se je morala angleška admiraljeta zahvaliti, da je dobila v roke vidne dokaze, da ima Nemčija v akciji takozvane super-podmorske čolne. To se je zgodilo v prvih dneh velike vojne, še predno se je uvedlo podmorski čoln v njegovo pogubonosno službo. Vsakemu je bilo seveda znano, da ima Nemčija podmorske čolne, a domnevalo se je, da obstajajo podmorski veliki dolgi skoro štiristo čevljev ter zmogni prevoziti več tisoč milj, le v domisljivi časnikarskih poročevalcev.

Bil je A. E. Wallace, fotograf International News, ki je pokazal angleški admiraljete v svetu v splošnem, da nima Nemčija le super-podmorskih čolnov, temveč da jih ima tudi v akciji.

Wallace je odšel v Nemčijo v oktobru 1914, potem ko je svetovna vojna že divjala nekaj mesecev. Dobil je vse privilegije časnikarskega poročevalca ter se mu je tudi dovolilo napraviti več tisoč čevljev filma ob iztočni fron-

ti. Proti koncu marca 1915 se je nahajal v spremstvu nekega nadaljnjega poročevalca na poti iz Rotterdamu v London na krovu nizozemskega parnika "Bataviar V".

Bil je to prijeten spomladanski dan in Wallace je ravnokar prišel na krov po postenem zajutruku. Oziral se je po obširni morskimi ravnini, ko se je naenkrat pojavil iz morja velikanski podmorski čoln, ravno poleg parnika. Ko se je približal, se je pokazalo več oseb v stolpih in nizozemski parnik je dobil povelje, naj se ustavi.

Wallace ni izgubljal časa, da bi gledoval novo prikazen. Njegova prva misel je bila slika. Vsled tega je skočil navzdol ter se kmalu vrnil s svojo kamero. Čeprav ni bil oddan noben strel, ni hotel Wallace, da bi se njegov aparat zamenjalo za strojnico nove vrste. Vsled tega se je nastanil na zadnjem delu krova in kakorhitro se je podmorski čoln približal, je pričel vrteti svojo kamero ter delal to toliko časa, dokler ni splezal na krov neki nemški častnik ter informiral kapitana, da je njegova ladja vojna prizna in da jo bodo odvedli v Zeebruegge. Kakorhitro se je pokazal nemški častnik, je izginil Wallace v notranjost parnika ter pričel slikati podmorski čoln skozi okno svoje kabine.

Par milj pred Zeebruegge je prišel k parniku neki tender za podmorske čolne.

— Kaj imate tukaj? — je vprašal poveljnik tenderja nemškega častnika na krovu parnika Bataviar V.

— Krasen plen, kapitan, — se je glasil odgovor. — Svinjino, sir, surovo maslo, pivo, kisló zelje, jajca, ter Belgijce in Francoze.

Wallace in njegov tovariš sta sta ravno pod nemškim častnikom in takrat se je oglašil tovariš Wallace-a ter rekel: — In dva Amerikane.

Nato pa se je nemški poročnik ozrl a Wallace-a ter rekel:

— Da, in vzeli ste slike celega prizora.

Wallace se je ozrl na častnika ter se prešerno smejal. Nicesar drugega ni bilo mogoče storiti. Takoj so vstale v njegovi glavni vizije, da bo moral nekaj časa preživeti v ječi, ali kar bi bilo še hušje, da bo mogoče izgubil svoj film.

Na poti v pristanišče je prinesel svojo kamero ter drugo prtljago na krov. Sklenil je žrtvovati vse brez vsakega protesta, če bi ne zahtevali, da ga tudi osebno preiščejo. Edina stvar, katero je imel v mislih, je bil dragoceni, dvesto čevljev dolgi fim.

Ko so dospeli na pomol, so jih postavili v vrsto z drugimi potniki vred ter jima rekli, naj ostane na krovu parnika. Ostala sta dva dni in nato je prišlo nadaljno presenečenje. Wallace in njegov tovariš sta dobila potni list in nemškega častnika za spremstvo ter povelje, naj se istega popoldne odpotujeta na nizozemsko mejo.

Prtljage niso več preiskali in odpotovala sta oba s filmi in kamerami. Wallace ni nikdar izvedel, če ni častnik naznanil dogodka s filmi ali če so ga namenoma spustili skozi ter se tudi ni hotel ustavit, da bi povpraševal. Odpotovala sta oba na Holandsko ter dospela par ni pozneje v Anglijo.

Tam pa nista bila deležna istega postopanja. Njih prtljago so oblasti konfiscirale in kakorhitro je Wallace pojasnil, kaj da ima, so filme odnesli v urad admiraltete, kjer so jih razvili ter vrgli na platno v informacijo častnikov. Par tednov pozneje so filme vrnil Wallace-u, ki se je vrnil z njimi v Ameriko.

Istega dne, ko je grof Bernstorff objavil v newyorških listih oglas, v katerem je svačil občinstvo pred potovanjem s parnikom "Lusitanijo", je prišel Jones, fotograf Hearst International News,

Ciscoća ust,

Kakor tudi nosite je, potegnete, da se odvrnete malicije bakterije gripa ali influenza, katerih se je najbolj hitro izmed bolehal, ki niso nikoli odšli. Vred tega, bodite pripravljani in imajte na roki

Severa's Antiseptol

(Severov Antiseptol). Nahi se za zdravljenje ali izpiranje nosnice vsaki dan. Uporablja se tudi za potniško očiščevalno izpiranje nosu, odpravljanje in kožnih izpuščajev. Zdravilo pripravlja delo, olajša hripavost in vžig v ustih, sproščena oči. Cena 35c in 20c davka. V vseh lekarnah.

W. F. SEVERA CO
CEDAR RAPIDS, IOWA

Prideljen urad v Londonu, na krov parnika, da se vrne v London. Preje je imel tiket za parnik "New York", a ko je bilo objavljeno svarilo, je šel na "Lusitanijo", da je na mestu, če bi se kaj zgodilo velikemu Cumarid parniku.

Dva dni potem, ko je bil veliki parnik potopljen ob obali Irske, je prišel neki trgovec iz Chicaga ter eden preživelih v International urad v Londonu ter povedal, kako je stal mladi Jones na ograji vrhnega krova ter slikal tragične prizore, ki so se vršili po torpediranju parnika. Truplo Jones-a so našli teden dni pozneje na obali in krog pasu je imel privezano prazno kamero.

Tekom velike vojne pa se niso razburljivi doživljaji kino-fotograf omejevali na bojna ozemlja. Velik Black Tom nesreča, ki se je završila v poletju 1915 v newyorškem zalivu in ki je uničila nekatere petdeset milijonov dolarjev vrednosti municije, je nudila dosti razburjenja za pol dueata resničnih bitk. Na nobenem bojnem polju ni bilo videti takih pirotehničnih prizorov in pojavov. Ko se bile eksplozije na višku, je šest fotografov International prodro kordon ter napravilo ponoči največjo sliko v tem oziru, kar se jih je kdaj videlo.

Uničenje vladne municijske naprave v Morgan, N. J., je skoro stalo življenja C. L. Mathieu, ravnatelja Hearst International ter W. Hearfielda, fotografa pri štabu. Vsa pota, vodeča v Morgan, se bila strogo zadržana od vojakov in policije, a Mathieu in Hearfield sta se skrila pod evi voza požarne brambre ter prišla skozi kordon.

Dospela sta do policijske postaje ter našla, da so bili vsi jetniki premešeni in da je bil prestor skoro zapuščen z izjemo par policistov. Medtem ko sta skušala dobiti par dejstev ter izvedeti za kraje nesreče, je nadaljna stražna eksplozija stresla poslopje v temeljih ter pobila vse šipe.

Mathieu in Hearfield sta skočila iz policijske postaje ter splezala v avtomobil, ki se je ravnokar pripeljal. Pregovorila sta soferja, da ju je odpeljal v smeri eksplozije. Ko sta se približala mestu, kjer so stala skladišča, so pričele prihajati eksplozije druga za drugo. Zapustila sta avtomobil ter postavila kamere za drevesa. Dobila sta več prizorov skladišč, ki so zletela v zrak, ko se je pripeljal neki armadni avtomobil z vojakmi, ki so oba aretirali ter konfiscirali kamere in filme.

Odvledli so ju nazaj na policijsko postajo, a eksplozije so prihajale tako hitro, da ni bilo nobenega časa za zaslikanje. Poslopje se je izpraznilo in straže z jetniki so bile komaj nekako petdeset jardov proč, ko se je završila nadaljna eksplozija. Vsi so ponadli na tla. Ko so vstali, ni bilo nobenega sledu več o poslojcu. Bilo je popolnoma porušeno, obenem z filmi in kamerami.

Doživljaji kapitana Ariel Vargesa, globe-trotterja, vojnega fotografa ter štabnega zastopnika Hearst International, bi sami napolnili celo knjigo.

Konec leta 1914 je dobil kapitan Vargesa naročilo, naj gre v Evropo ter se pridruži katerikoli izmed zaveznških armad. Na tej strani je bilo nemogoče dobiti kakšna poverljiva pisma in slike niso prihajale kot bi morale. Vargesa

je šel v London, kjer se mu je posrečilo seznaniti se s Sir Thomas Liptonom. Vsled prijateljstva s slednjim mu je bilo dovoljeno iti na krov Eriná, privatne jahte Sir Liptona, katero je slednji izročil angleškemu Rdečemu križu in ki naj bi kmalu odplula proti Srbiji.

Dočim je čakal, je čul o potresu v Italiji ter takoj odpotoval v Avezzano. Prva slika, ki je prišla iz prizadetega okraja, je bila ona Vargesa.

Ko je opravil svoje delo pri potresu, se je vrnil v Marseilles, Francijo, kjer se je vkrcal na Eriná ter odpotoval v Srbijo. Njegovi tamošnji doživljaji so bili stranski. V onem času je divjal tifus po celi deželi in na tisoče ljudi je umiralo. Vargesa sam je dobil mrzlico, a njegova zdrava narava mu je pomagala skozi. Vrnil se je v London v juniju 1915 ter dobil tem dovoljenje, da se sme pridružiti angleškim četam v Solunu ter bil vsled tega edini ameriški fotograf, ki je smel delati pri angleški armadi. Delal je na tej fronti eno leto ter napravil celo serijo izvrstnih slik.

Nato pa je izdala angleška vlada povelje, da se mora odstraniti iz armade vse civilne fotografe. Delo Vargesa pa je bilo tako zahtevljivo, da so angleški častniki naprosili International News, če smejo prevzeti Vargesa in njegovo opremo. Imenovan je bil kapitanom v inteligenčnem departamentu, šel skozi vse kampanje v bližnjem iztoku ter se vrnil v Amerika s častnim odpustom aprila meseca 1919.

Njegove izkušnje pa ga niso nikakor izmučile. Naprosil je za staro službo in dva meseca pozneje je bil že na poti v Francijo z navodilom, naj bo prvi, ki bo prekoručil nemško mejo po sklenitvi miru. Življenje v armadi ga ni napravilo počasnim in komaj se je posušilo črnilo na podpisih, je bil Vargesa že na poti v Berlin. Ni pa čakal na vlak. Sedel je na velikanski zrakoplov Bodensee ter napravil potovanje po zraku iz Friedrichshafen v Berlin, s čemur je dal občinstvu priliko, da vidi Nemčijo iz zraka. V sedanjem času se nahaja ta drzni pustolovec na lačnem Dunaju.

Kino-fotograf pa se mora pogosto tudi boriti z velikimi težkocami in zaprekami. V času, ko se je predsednik Wilson drugič poročil, je bila seveda ambicija vsakega fotografa, da napravi prvo sliko novoporočencev, a slikanje je bilo prepovedano. Za medene tedne je bil izbran Hot Springs, Va. in uradni Tajne službe so izjavili fotografom, naj se izgube in da ne bo nikdo v stanu napraviti niti ene slike. Kljub temu pa so nekateri odpotovali v Hot Springs ter se tam potikali naokrog par dni, ne da bi imeli priliko rabiti svoje kamere. Eden izmed International fotografov pa je prišel na pravo idejo. Izvedel je, da gre predsednikova družba vsako jutro po golf-igrišču ter ponoči spravil aparat v neko kočjo iz lesa, ki je mejila na igrišče. Tam je izkopal v tleh jamo, katero je pokril zopet z deskami ter napravil v leseni steni luknjo, skozi katero je naslednji dan slikal predsednika in njegovo družbo.

Ko je J. P. Morgan okrevl od atentata, ki je bil vzprijzen nanj, so bili ljudje seveda radovedni videti, kako izgleda po napadu. Nekega dne je stal Morgan na svojem privatnem pomolu, ko se je približal neki čoln, v katerem se je nahajal človek, ki je vstal ter vprašal Morgana, če dovoli, da vzame nekaj slik.

Morgan, ki so sovražni slikanje, je nadležneža ostro zavrnil, a medtem je prišel sunek vetra, ki je odnesel njegovo čepico v vodo. Fotograf je priveslal, pobral čepico iz vode ter rekel Morgana, da rau jo vrne, če dovoli vzeti par slik. In Morgan se je moral udati.

"Zagrebačke Novine", ki izhajajo vsled štrajka namesto vseh drugih zagrebških dnevnikov, obsegajo štiri strani velikega formata. Vsak dnevnik ima svoj stolpec; zasebne brzojavne ali telefonske vesti in poročila posameznih uredništev se priobčujejo z navodbo vira. Splošni del lista urejajo skupno uredništvo vseh zagrebških dnevnikov.

Jugoslavija irredenta

Ustoličenje tržaškega škofa.

Dne 25. januarja se je vršila v katedrali sv. Justa svečana oere-monija intronizacije novega tržaškega škofa msr. Angela Bartolomasića.

O pribliki ustoličenja novega tržaško-koprškega škofa prinaša tržaška "Edinost" naslednje statistične podatke o tržaško-koprski škofiji po zadnjem shematizmu iz leta 1918: Združeni škofiji imata 16 dekanatov. Od teh je 11 čisto jugoslovanskih, 5 pa mešanih jugoslovansko-italjanskih. Čisto italjanskega ni nobenega. V obeh škofijah je okroglo 258.000 Jugoslovancev in 137.000 Italjanov, ali z drugimi besedami: dve tretjini Jugoslovancev in le ena tretjina Italjanov. Taka je torej narodnostna sestava tržaško-koprške škofije. Tržaška in koprška škofija nista bili nikdar italjanski, ampak mešani. Vedno je bil, zlasti kar se tiče tržaške škofije, ogromen del — po dve tretjini, tri četrtine, sedem osmim — jugoslovanski. Škofija je imela namreč

Vračajoči se Italjani.

Iz Šibenika odhajajo vsak teden večji transporti odpuščenih vojakov v Italijo. V šibeniški luki je sedaj samo 5 vojnih ladij.

Stavka v Pulju končana.

Splošna stavka, ki je trajala v Pulju okroglo 15 dni, se je 25. januarja končala. Delavci so nastopili zopet delo, le delavci plinarnice niso glasom "Piccolo della Sera" še šli na delo.

POTRES NA ŠPANSKEM.

Kadiz, Španjka, 22. febr. V Benamargozu, Grazaletu in drugih središčih Andaluzije so je potres, sedem osmim — jugoslovanski. Škofija je imela namreč

Stavke! Roparji! Nemiri!

Da, pošte pripravljene, morate kupiti! takoj edini predmet svoje vrste na svetu, kombinacijski NOŽ in REVOLVER. Nož lahko uporabljate vsak dan, in revolver je vedno pripravljen v službi nesreče. Strelja prave krogle 22. kalibra.

SHOOTS LIKE A PISTOL

Combination Pocket Knife and Revolver

To ni igrača, pač pa zelo uporaben žepni nož ker je isti velikost. Klinje so iz najboljšega jekla, nož je pa ponikljan. Če je zaprt, je nož dolg 3 in 3/4 inča. Petelin in kroglice so skrite v ogradju noža ravnotako kot klinje. Tak nož naj bi vsakdo imel v slučaju silobrana. Kombinacijski nož je vreden najmanj \$10.00, to da za kratek čas ga bomo prodajali po tvorniški ceni za \$4.95. Pošljite nam 50 c. v štempsih takoj kot deposit, ostanek boš te pa plačali ko ga sprejmete. Pišite nam danes.

UNION PRACTICAL CO.,
Dept. 205
1165 Milwaukee Avenue Chicago, Ill.

Najzanimivejše, najcenejše in najbolj popularno čtivo vam je na razpolago.

Slovensko-Amerikanski Koledar je izšel za leto 1920.

Veliko več slik kot prejšnja leta. Najbolj izbrani članki, opisi, razprave, vesti, šale, zanimivosti.

Stane 40 centov.

Isrežite ta kupon, pridenite za 40 centov štempsov ter pošljite nam.

SLOVENIC PUBLISHING CO.,
62 Cortlandt Street,
New York, N. Y.

Tempotom naročam Slovensko-Amerikanski Koledar za leto 1920 ter prilagam za 40 centov štempsov.

Ime

Naslov

Mesto in država

